

Abolirea pedepsei cu moartea

„În *Öcalan*, Curtea [Europeană a Drepturilor Omului] nu a exclus posibilitatea ca art. 2 [din [Convenția Europeană a Drepturilor Omului](#), care protejează dreptul la viață,] să fi fost modificat deja cu scopul de a elimina excepția care permite pedeapsa cu moartea. În plus, [...] situația a evoluat de atunci. În prezent, toate statele membre, cu excepția a două dintre ele, au semnat Protocolul nr. 13 [la Convenție, referitor la abolirea pedepsei cu moartea în toate situațiile,] și toate statele semnatare, mai puțin trei dintre ele, l-au ratificat. Aceste cifre, precum și practica constantă a statelor în ceea ce privește respectarea moratoriului privind pedeapsa capitală, indică în mod clar faptul că art. 2 fost modificat astfel încât să interzică pedeapsa cu moartea în toate situațiile. În acest context, Curtea consideră că formularea tezei a doua a art. 2 § 1 nu îi mai interzice să interpreteze cuvintele „pedepsele sau tratamentele inumane ori degradante” de la art. 3 [din Convenție, care interzice tortura și pedepsele sau tratamentele inumane ori degradante,] ca incluzând pedeapsa cu moartea [...]” (*Al-Saadoon și Mufdhi împotriva Regatului Unit* hotărârea din 2 martie 2010, pct. 120).

Riscul expunerii la „sindromul culoarului morții”¹

Soering împotriva Regatului Unit

7 iulie 1989

Reclamantul, resortisant german, era deținut într-o închisoare din Anglia în așteptarea extrădării în Statele Unite ale Americii, pentru acuzația de săvârșire a infracțiunii de omor prin înjunghiere a părinților iubitei sale. Acesta s-a plâns că, în pofida garanțiilor oferite Guvernului Regatului Unit, exista o probabilitate foarte mare ca acesta să fie condamnat la pedeapsa cu moartea, în cazul extrădării sale în Statele Unite ale Americii. Acesta a susținut că, în special din cauza expunerii la „sindromul culoarului morții”, unde oamenii petrec mai multe zile în condiții de stres extrem și traume psihologice, în așteptarea executării lor, dacă ar fi extrădat, ar fi supus unor tratamente și pedepse inumane și degradante contrare art. 3 din Convenția europeană a drepturilor omului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că extrădarea reclamantului în Statele Unite l-ar expune unui risc real de a fi supus la tratamente contrare art. 3 din Convenție. Pentru a ajunge la această concluzie, Curtea a ținut seama de perioada foarte lungă de timp petrecută de regulă de persoanele condamnate pe culoarul morții, în condiții extreme în Statele Unite, trăind un sentiment din ce în ce mai intens de angoasă în așteptarea executării, precum și de situația personală a reclamantului, în special vârsta și starea mentală a acestuia la momentul săvârșirii infracțiunii. Curtea a observat, de asemenea, că

¹ În ceea ce privește condițiile de detenție „pe culoarul morții”, a se vedea, în special: [Poltoratskiy împotriva Ucrainei](#), [Kuznetsov împotriva Ucrainei](#), [Nazarenko împotriva Ucrainei](#), [Dankevich împotriva Ucrainei](#), [Aliiev împotriva Ucrainei](#) și [Khokhlich împotriva Ucrainei](#), hotărâri din 29 aprilie 2003; [G.B. împotriva Bulgariei \(cererea nr. 42346/98\)](#) și [Iorgov împotriva Bulgariei](#), hotărâri din 11 martie 2004.

scopul legitim al extrădării putea fi atins prin alte mijloace care nu implicau o suferință de o intensitate sau o durată excepțională. În consecință, **dacă ar fi pusă în aplicare, decizia** Regatului Unit **de extrădare** a reclamantului în Statele Unite **ar încălca art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) din Convenție.

Einhorn împotriva Franței

16 octombrie 2001 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul, un cetățean american, a părăsit Statele Unite după ce a fost acuzat de uciderea fostei sale partener. Acesta a fost condamnat, în lipsă, la detențiune pe viață pentru săvârșirea infracțiunii de omor. Guvernul francez a fost de acord cu extrădarea sa, pe motiv că acesta urma să beneficieze de un proces nou și echitabil în cazul returnării sale în Pennsylvania și că acesta nu risca pedeapsa cu moartea. Reclamantul a declarat apel, respins de Conseil d'Etat (Consiliul de Stat) din Franța. În fața Curții, reclamantul s-a plâns, printre altele, că extrădarea sa a fost acceptată în ciuda faptului că risca să fie condamnat la pedeapsa cu moartea și să fie expus unor condițiilor inumane și degradante pe „culoarul morții”.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (în mod vădit nefondată). A reiterat că faptul că, după ce este condamnat la moarte, un deținut este expus „sindromului culoarului morții”, poate, în anumite cazuri și având în vedere, în special, timpul petrecut în condiții extreme, sentimentul omniprezent și tot mai intens de angoasă trăit în așteptarea execuției și situația personală a deținutului în cauză, să fie considerat ca fiind o formă de tratament care depășește pragul stabilit la art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) din Convenție. Cu toate acestea, Curtea a observat că circumstanțele cauzei și garanțiile obținute de guvernul francez erau de natură să elimine pericolul ca reclamantul să fie condamnat la moarte în Pennsylvania. Întrucât, în plus, decretul de extrădare a reclamantului prevedea în mod expres că „nu se va putea solicita, impune sau pune în aplicare pedeapsa cu moartea în privința [reclamantului]”, Curtea a considerat că acesta nu era expus unui risc major de a fi supus unui tratament sau unei pedepse interzise în temeiul art. 3 din Convenție, ca urmare a extrădării sale în Statele Unite.

A se vedea, de asemenea: Nivette împotriva Franței, decizia parțială privind admisibilitatea din 14 decembrie 2000 și decizia definitivă din 3 iulie 2001.

Demir împotriva Turciei

30 august 2005 (decizie privind admisibilitatea)

În temeiul art. 3 (interzicerea pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, reclamantul s-a plâns că a fost supus „sindromului culoarului morții” din cauza discuțiilor autorităților politice cu privire la reluarea aplicării pedepsei capitale, ca urmare a condamnării liderului PKK (Partidul Muncitorilor din Kurdistan, o organizație ilegală).

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (în mod vădit nefondată). A subliniat că pedeapsa cu moartea a fost abolită în Turcia și că, în hotărârea din 27 decembrie 2002, Curtea Constituțională a Turciei a confirmat validitatea legii de abolire a acesteia. În consecință, pedepsele cu moartea pronunțate anterior au fost automat comutate în pedepse cu detențiunea pe viață. În plus, Turcia a ratificat Protocolul nr. 6 la Convenție din 28 aprilie 1983 privind abolirea pedepsei cu moartea. De asemenea, Curtea a luat act de temerile reclamantului cu privire la reluarea aplicării pedepsei cu moartea, ca urmare a condamnării liderului PKK. În acest sens, Curtea a subliniat că, în Turcia, un moratoriu privind aplicarea pedepsei cu moartea era în vigoare din 1984. A mai observat că discuțiile dintre autoritățile politice cu privire la reluarea aplicării pedepsei cu moartea se refereau exclusiv la liderul PKK. În plus, situația liderului PKK era dificil de comparat cu cea a reclamantului, având în vedere trecutul politic al primului. În aceste condiții, Curtea a considerat că aplicarea pedepsei cu moartea în cazul reclamantului era pur ipotetică și că nu se putea considera că acesta a trăit sentimentul omniprezent și tot mai intens de angoasă în așteptarea execuției, fiind astfel expus unui tratament care depășește pragul stabilit la art. 3 din Convenție.

Riscul de a fi ucis prin lapidare

Jabari împotriva Turciei

11 octombrie 2000

Reclamanta, un resortisant iranian, a fugit din Iran, unde fusese reținută pentru că avea o relație cu un bărbat căsătorit. După ce a fost arestată în Istanbul pentru utilizarea unui pașaport canadian falsificat, aceasta s-a plâns de faptul că, în cazul returnării sale în Iran, era expusă unui risc real de a fi supusă pedepsei cu moartea prin lapidare. A primit statutul de refugiat din partea Înalțului Comisariat pentru Refugiați al Organizației Națiunilor Unite (UNHCR), care a constatat că – în cazul returnării sale în Iran – ar risca să fie supusă unei pedepse inumane, și anume uciderea prin lapidare.

Curtea a acordat o importanță deosebită concluziei UNHCR cu privire la riscul la care ar fi expusă reclamanta dacă ar fi expulzată în Iran. După ce a remarcat, de asemenea, că pedeapsa uciderii prin lapidare, aplicată pentru adulter, era încă prevăzută de legislație și că autoritățile iraniene ar putea recurge la această pedeapsă, Curtea a concluzionat că exista un risc real ca reclamanta să fie supusă unui tratament contrar Convenției, dacă ar fi returnată în Iran. În consecință, **dacă ar fi pusă în executare**, decizia de **expulzare** în Iran a reclamantei **ar determina o încălcare a art. 3** (interzicerea torturii) din Convenție. Curtea a hotărât, de asemenea, că, în speță, **a fost încălcat art. 13** (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție.

Razaghi împotriva Suediei

25 ianuarie 2005 (hotărâre de radiere de pe rol)

Reclamantul, un cetățean iranian, a depus o cerere de azil în Suedia în noiembrie 1998. Biroul național pentru imigrări a respins cererea și a dispus expulzarea acestuia în Iran. Reclamantul a susținut că, dacă ar fi expulzat în Iran, ar risca, printre altele, să fie condamnat la moarte prin lapidare, din cauza faptului că a avut o relație cu soția unui mullah. Acesta a invocat art. 2 (dreptul la viață) și art. 3 (interzicerea tratamentului inuman) din Convenție și art. 1 (abolirea pedepsei cu moartea) din Protocolul nr. 6 la Convenție.

Curtea a observat că, în septembrie 2004, Consiliul pentru Străini din Suedia a revocat decizia de expulzare emisă în cazul reclamantului și i-a acordat un permis de ședere permanentă. Constatând că reclamantul nu mai era expus riscului de a fi expulzat în Iran sau vreunui alt risc de încălcare a articolelor din Convenție invocate, Curtea a concluzionat că problema a fost soluționată și, în consecință, a **radiat cererea de pe rolul său**, în conformitate cu art. 37 din Convenție.

Riscul de a fi condamnat la pedeapsa cu moartea

Bader și Kanbor împotriva Suediei

8 noiembrie 2005

Reclamanții erau o familie de patru resortisanți sirieni, ale căror cereri de azil în Suedia au fost respinse, făcând obiectul unor decizii de expulzare în Siria. S-au plâns că, întrucât tatăl a fost condamnat în lipsă, pentru complicitate la omor, la pedeapsa cu moartea în Siria, acesta era expus unui risc real de a fi executat acolo, în cazul returnării sale.

Curtea a considerat justificată și întemeiată teama primului reclamant cu privire la executarea pedepsei cu moartea pronunțată împotriva sa, în cazul în care ar fi obligat să se întoarcă în țara sa de origine. Având în vedere că execuțiile se desfășurau fără niciun control public și fără ca cineva să fie considerat răspunzător, circumstanțele execuției reclamantului i-ar cauza în mod inevitabil sentimente intense de frică și angoasă. În ceea ce privește procesul penal care a condus la condamnarea acestuia la pedeapsa cu moartea, Curtea a constatat că, având în vedere caracterul său sumar și ignorarea totală a dreptului la apărare, acest proces a constituit o denegare flagrantă a dreptului la un proces echitabil. Curtea a concluzionat că pedeapsa cu moartea impusă reclamantului, ca urmare a unui proces inequitabil, i-ar cauza acestuia și familiei lui sentimente de frică și angoasă cu privire la viitorul lor, în cazul în care aceștia ar fi forțați să se întoarcă în Siria. În

consecință, Curtea a hotărât că, **dacă ar fi pusă în aplicare, măsura de expulzare a reclamantilor în Siria ar determina încălcarea art. 2** (dreptul la viață) **și art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) din Convenție.

Salem împotriva Portugaliei

9 mai 2006

Cauza a avut ca obiect extrădarea în India a unei persoane suspectate de terorism. Ministrul afacerilor externe din India a formulat o cerere de extrădare a reclamantului, afirmând că acesta era suspectat că ar fi jucat un rol esențial în gravele atacuri teroriste care au avut loc în Bombay în 1993. În conformitate cu legislația indiană relevantă, aceste infracțiuni erau pasibile de pedeapsa cu moartea sau pedeapsa detențiunii pe viață. Ca răspuns la o solicitare de informații suplimentare din partea autorităților portugheze, prim-ministrul adjunct al Indiei a oferit garanții solemne potrivit cărora, în cazul extrădării sale în India, reclamantului nu i se va aplica pedeapsa cu moartea sau o pedeapsă cu închisoarea mai mare de 25 de ani.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (în mod vădit nefondată). În opinia sa, instanțele portugheze au considerat în mod corect garanțiile juridice, politice și diplomatice oferite de Guvernul indian în speță ca fiind adecvate și convingătoare. În lipsa oricărui element de probă care să demonstreze contrariul, Curtea nu a putut infirma constatările instanțelor naționale, care au examinat cererea de extrădare în cadrul unei proceduri contradictorii și au putut să audieze nemijlocit părțile, care, printre altele, au anexat la dosar un număr mare de opinii ale unor experți în dreptul indian. Buna-credință a guvernului portughez nu putea fi pusă sub semnul întrebării în speță, considerând că în discuție se afla respectarea dreptului internațional de către India, un stat cu privire la care nu se poate afirma că nu se întemeiază pe statul de drept.

Boumediene și alții împotriva Bosniei și Herțegovinei

18 noiembrie 2008 (decizie privind admisibilitatea)

Această cauză a avut ca obiect neexecutarea unor decizii ale Camerei pentru Drepturile Omului prin care s-a dispus ca Bosnia și Herțegovina să asigure protecția și să obțină returnarea persoanelor suspectate de terorism deținute în Golful Guantánamo (Cuba).

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** (în mod vădit nefondată). Ținând seama, în special, de garanțiile obținute de autoritățile din Bosnia și Herțegovina cu privire la faptul că reclamantii nu vor fi supuși pedepsei cu moartea, torturii, violenței sau altor forme de tratamente sau pedepse inumane ori degradante, Curtea a concluzionat că se putea considera că Bosnia și Herțegovina a luat toate măsurile posibile pentru a proteja drepturile fundamentale ale reclamantilor, în conformitate cu deciziile interne în cauză.

Babar Ahmad și alții împotriva Regatului Unit

8 iulie 2010 (decizie privind admisibilitatea)²

În perioada 2004-2006, toți cei patru reclamanti au fost puși sub acuzare pentru diverse fapte de terorism în Statele Unite ale Americii. Guvernul Statelor Unite a solicitat extrădarea reclamantilor din Regatul Unit. Ca urmare, toți cei patru reclamanti au fost arestați în Regatul Unit și reținuți în așteptarea extrădării. Reclamantii s-au plâns că, nefiind cetățeni ai Statelor Unite și fiind suspectați că ar fi membri ai Al-Qaida sau de complicitate la acte de terorism internațional, aceștia erau expuși riscului de a fi calificați drept „combatanți inamici” în temeiul art. 2 din Ordinul militar nr. 1 al Statelor Unite, emis în noiembrie 2001, și, ca atare, ar putea fi deținuți, judecați de către o comisie militară și condamnați la moarte. Ambasada Statelor Unite a oferit asigurări diplomatice conform cărora reclamantii vor fi judecați mai degrabă în fața unei instanțe federale decât în fața unei comisii militare și că nu vor fi tratați în calitate de „combatanți inamici”.

În decizia sa cu privire la admisibilitate, Curtea a apreciat că nu exista niciun motiv pentru a considera că Guvernul Statelor Unite nu va respecta termenii garanțiilor diplomatice. Prin urmare, nu exista niciun risc real ca reclamantii să fie calificați drept combatanți inamici și să suporte consecința aferentă, și anume pedeapsa cu moartea. Prin urmare,

² Curtea a pronunțat hotărârea în cauză la 10 aprilie 2012.

Curtea a declarat acest capăt de cerere al reclamanzilor **inadmisibil** (în mod vădit nefondat).

Rapo împotriva Albaniei

25 septembrie 2012

Reclamantul, care avea atât naționalitate albaneză, cât și americană, a fost ținut în detenție într-o închisoare din Statele Unite, ca urmare a extrădării sale din Albania în vederea judecării sale în Statele Unite pentru numeroase acuzații grave penale, dintre care una era sancționată cu pedeapsa capitală. Aflat, în continuare, în detenție în Albania, reclamantul s-a plâns de faptul că drepturile sale care decurg din Convenție ar fi încălcate dacă ar fi extrădat în Statele Unite, având în vedere riscul aplicării pedepsei cu moartea, în cazul în care acesta ar fi judecat și condamnat.

În ceea ce privește pretinsul risc de aplicare a pedepsei cu moartea, Curtea a constatat că **extrădarea** reclamantului în Statele Unite nu a determinat o încălcare a **art. 2** (dreptul la viață) și **art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) din Convenție și a **art. 1** (abolirea pedepsei cu moartea) **din Protocolul nr. 13** la Convenție. Niciunul din elementele prezentate în fața Curții nu permitea să fie pusă la îndoială credibilitatea asigurărilor potrivit cărora pedeapsa capitală nu va fi cerută sau impusă de către Statele Unite în ceea ce îl privește pe reclamant. În cauză, Curtea a mai hotărât că **a fost încălcat art. 34** (dreptul la o cerere individuală) din Convenție, din cauza faptului că reclamantul a fost extrădat în Statele Unite cu încălcarea indicației de a nu-l extrăda, furnizată de Curte guvernului albanez în temeiul art. 39 (măsuri provizorii) din Regulamentul Curții.

Harkins și Edwards împotriva Regatului Unit

17 ianuarie 2012

Ambii reclamanzii au fost extrădați din Regatul Unit în Statele Unite, unde, susțineau aceștia, riscau pedeapsa cu moartea sau pedeapsa detențiunii pe viață, fără posibilitatea liberării condiționate. Primul reclamant a fost acuzat de uciderea unui bărbat în timpul unei tentative de jaf armat, în timp ce al doilea reclamant a fost acuzat de împușcarea intenționată a două persoane, omorând-o pe una și rănind-o pe cealaltă, susținând că acestea ar fi răs de el. Autoritățile din Statele Unite au oferit asigurări cu privire la faptul că pedeapsa cu moartea nu va fi aplicată în cazul lor și că pedeapsa maximă pe care o riscau era detențiunea pe viață.

Curtea a declarat **inadmisibile** (în mod vădit nefondate) capetele de cerere formulate de reclamanzii cu privire la pretinsul risc de aplicare a pedepsei cu moartea. Curtea a reiterat faptul că, în materie de extrădare, este adecvată aplicarea prezumției de bună-credință în privința unui stat solicitant care are o istorie îndelungată de respectare a democrației, a drepturilor omului și a statului de drept și care a încheiat acorduri de extrădare de lungă durată cu state contractante. De asemenea, Curtea a acordat o importanță deosebită asigurărilor oferite de organele de urmărire penală în ceea ce privește pedeapsa cu moartea. În cazul ambilor reclamanzii, Guvernul Statelor Unite și organele de urmărire penală au furnizat asigurări clare și fără echivoc. Acestea au fost suficiente pentru a elimina orice risc ca vreunul din reclamanzii să fie condamnat la moarte, dacă ar fi extrădat. În plus, în ceea ce privește riscul de aplicare a pedepsei detențiunii pe viață, fără posibilitatea liberării condiționate, Curtea a constatat că, în speță, **nu ar fi încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) din Convenție, **în cazul extrădării** unuia sau altuia din reclamanzii.

Al Nashiri împotriva Poloniei

24 iulie 2014

Această cauză are ca obiect acuzații de tortură, rele tratamente și detenția secretă a unui resortisant saudit de origine yemenită – care, în prezent, se află în detenție în Baza Navală din Golful Guantanamo, Cuba. Reclamantul a susținut că a fost ținut în detenție într-o „locație neagră” a Agenției Centrale de Informații (Central Intelligence Agency – CIA) de pe teritoriul Poloniei. Acesta a invocat în special art. 2 (dreptul la viață) și art. 3 (interzicerea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante) din Convenție și art. 1 (abolirea pedepsei cu moartea) din Protocolul nr. 6 la Convenție în ceea ce privește

transferul său din Polonia, susținând că existau motive întemeiate pentru a se crede că acesta era expus unui risc real și major de a fi condamnat la pedeapsa cu moartea.

Curtea a hotărât că **au fost încălcate** de către Polonia **art. 2 și art. 3** din Convenție, **coroborate cu art. 1 din Protocolul nr. 6** la Convenție, din cauza faptului că aceasta a permis CIA să îl transfere pe reclamant sub jurisdicția comisiei militare, expunându-l astfel la un risc major și previzibil ca acesta să fie condamnat la pedeapsa cu moartea, în urma judecării sale. În temeiul **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, Curtea a mai constatat, în speță, că Polonia **nu și-a îndeplinit obligația** care îi revenea **în temeiul art. 38** (obligația de a furniza toate facilitățile necesare pentru buna desfășurare a unei anchete) din Convenție. În continuare, aceasta a hotărât că **au fost încălcate art. 3** (interzicerea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante) din Convenție, atât pe fond, cât și sub aspect procedural, **art. 5** (dreptul la libertate și la siguranță), **art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie), **art. 13** (dreptul la un recurs efectiv) și **art. 6 § 1** (dreptul la un proces echitabil) din Convenție.

A.L. (X.W.) împotriva Rusiei (nr. 44095/14)

29 octombrie 2015

Această cauză privește, în special, plângerea unui bărbat cu reședința în Rusia, care este căutat de poliție în China, fiind suspectat de săvârșirea infracțiunii de omor, că, în cazul returnării sale forțate în China, ar fi expus riscului de a fi condamnat și de a primi pedeapsa cu moartea.

Curtea a hotărât că returnarea forțată a reclamantului în China ar determina **o încălcare a art. 2** (dreptul la viață) **și art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) din Convenție. A considerat, în special, că, având în vedere faptul că decizia de expulzare emisă în cazul reclamantului menționa în mod explicit că acesta urma să fie returnat dacă nu părăsea Rusia înainte de termenul stabilit și că pașaportul său rusesc fusese confiscat, acesta era expus riscului iminent de returnare în China, unde putea fi condamnat la moarte. Rusia avea obligația, în temeiul Convenției, să nu îl expună la un astfel de risc. În speță, Curtea a hotărât, de asemenea, că **a fost încălcat art. 3** din Convenție, din cauza condițiilor de detenție a reclamantului într-un centru de detenție pentru străini și a condițiilor detenției sale într-o secție de poliție.

Al Nashiri împotriva României

29 octombrie 2015

Reclamantul în cauză a fost condamnat în SUA la pedeapsa capitală pentru participare la atacuri teroriste. Cauza a avut ca obiect afirmațiile sale conform cărora România a permis Agenției Centrale de Informații americane (*Central Intelligence Agency, CIA*) să-l transfere pe teritoriul român, în cadrul programului secret de predări extraordinare, și să-l supună la rele tratamente și unei detenții arbitrare într-una din închisorile secrete ale Agenției (*black sites*). Reclamantul a denunțat, de asemenea, lipsa unei anchete efective privind acuzațiile sale.

Curtea nu a putut să comunice cu reclamantul, acesta fiind în continuare reținut de autoritățile americane în condiții foarte restrictive. Prin urmare, a stabilit faptele din alte surse de informații. Au fost găsite, în special, informații cruciale în raportul comisiei de anchetă a Senatului SUA privind practica torturii de către CIA, raport făcut public în decembrie 2014. Au fost audiați, de asemenea, specialiști. În cauză, Curtea a constatat că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea torturii) din Convenție ca urmare, pe de o parte, a neîndeplinirii de către autoritățile naționale a obligației de a desfășura o anchetă efectivă privind susținerile reclamantului și, pe de altă parte, a complicității statului cu acțiunile CIA care au condus la rele tratamente. Curtea a mai constatat că **au fost încălcate art. 5** (dreptul la libertate și siguranță), **art. 8** (dreptul la respectarea vieții private) și **art. 13** (dreptul la un recurs efectiv) **coroborate cu art. 3, 5 și 8**. În cele din urmă, a constatat că **a fost încălcat art. 6** (dreptul la un proces echitabil într-un termen rezonabil) din Convenție, precum și că **au fost încălcate art. 2** (dreptul la viață) și **art. 3** din Convenție **coroborate cu art. 1** (abolirea pedepsei cu moartea) **din Protocolul nr. 6** la Convenție, România colaborând la transferul reclamantului în afara teritoriului său cu toate că exista un risc real ca acesta să se afle într-o situație de denegare de dreptate flagrantă și să fie

condamnat la moarte. Curtea a observat, de asemenea, că, în perioada septembrie 2003 – noiembrie 2005, România a găzduit o închisoare secretă a CIA cu numele de cod „Detention Site Black” unde reclamantul a fost deținut timp de 18 luni, precum și faptul că autoritățile române știau că CIA îl supune la tratamente contrare Convenției. România a permis, de asemenea, ca reclamantul să fie transferat la un alt loc de deținere al CIA, fie situat în Afganistan (Detention Site Brown), fie în Lituania (Detention Site Violet), expunându-l astfel la alte rele tratamente. Prin urmare, Curtea a concluzionat că, la momentul faptelor, reclamantul se afla sub jurisdicția României, iar aceasta este răspunzătoare pentru încălcarea drepturilor persoanei în cauză protejate de Convenție. Curtea a mai recomandat României să desfășoare cât mai repede cu putință o anchetă completă privind cazul reclamantului și, după caz, să sancționeze agenții statului răspunzători cu încălcările respective. În cele din urmă, a hotărât ca autoritățile statului ar trebui să ceară Statelor Unite furnizarea de garanții că reclamantul nu va fi executat.

Cerere pendinte

al-Hawsaki împotriva Lituaniei (nr. 6383/17)

Cererea a fost comunicată guvernului lituanian la 30 ianuarie 2019

Cauza are ca obiect susținerile reclamantului conform cărora Lituania a permis Agenției Centrale de Informații americane (*Central Intelligence Agency, CIA*) să-l transfere pe teritoriul lituanian, în cadrul programului secret de predări extraordinare, și să-l supună la rele tratamente și unei detenții arbitrare într-una din închisorile secrete ale Agenției (*black sites*).

Curtea a comunicat cererea guvernului lituanian și a adresat întrebări părților în temeiul art. 1 (obligația respectării drepturilor omului), art. 2 (dreptul la viață), art. 3 (interzicerea torturii și tratamentelor inumane sau degradante), art. 5 (dreptul la libertate și la siguranță), art. 6 (dreptul la un proces echitabil), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) și art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție, precum și în temeiul art. 1 (abolirea pedepsei cu moartea) din Protocolul nr. 6 la Convenție.

Aplicarea pedepsei cu moartea ca urmare a unui proces inechitabil

Öcalan împotriva Turciei

12 mai 2005 (Marea Cameră)

Abdullah Öcalan este un resortisant turc așteptând executarea pedepsei detenției pe viață într-o închisoare din Turcia. Înainte de a fi arestat, acesta era liderul PKK (Partidul Muncitorilor din Kurdistan, o organizație ilegală). Arestat în Kenya, în circumstanțe contestate, în seara de 15 februarie 1999, a fost îmbarcat la bordul unei aeronave și dus în Turcia, unde a fost condamnat la moarte în iunie 1999, pentru acțiuni care au avut ca scop secesiunea teritoriului turc. Ca urmare a abolirii din august 2002, în dreptul turc, a pedepsei cu moartea pe timp de pace, Curtea Securității Statului din Ankara a comutat – în octombrie 2002 – pedeapsa cu moartea aplicată reclamantului în detențiune pe viață. Reclamantul s-a plâns de impunerea și/sau executarea pedepsei cu moartea în privința acestuia.

Cu privire la aplicarea pedepsei cu moartea: Curtea a hotărât că **nu au fost încălcate art. 2** (dreptul la viață), **art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) și **art. 14** (interzicerea discriminării) din Convenție, având în vedere că pedeapsa cu moartea fusese abolită și că pedeapsa reclamantului fusese comutată în detențiune pe viață.

Cu privire la practica statelor părți la Convenție în ceea ce privește pedeapsa cu moartea: Curtea a hotărât că pedeapsa cu moartea pe timp de pace a ajuns să fie considerată în Europa ca fiind o formă inacceptabilă de pedeapsă, care nu mai este permisă în temeiul art. 2 din Convenție. Cu toate acestea, nu s-a ajuns la nicio concluzie fermă cu privire la problema dacă statele părți la Convenție au stabilit o practică de a considera executarea pedepsei cu moartea ca fiind un tratament inuman și degradant contrar art. 3 din Convenție. În orice caz, Curtea a hotărât că **aplicarea unei pedepse cu moartea ca**

urmare a unui proces inechitabil ar fi contrară Convenției, chiar dacă art. 2 ar trebui să fie interpretat ca autorizând în continuare pedeapsa cu moartea.

Cu privire la aplicarea pedepsei cu moartea ca urmare a unui proces inechitabil: Curtea a constatat că art. 2 din Convenție împiedică aplicarea pedepsei cu moartea unei persoane care nu a beneficiat de un proces echitabil. Teama și incertitudinea legate de viitorul generat de o condamnare la moarte, în situațiile în care există o posibilitate reală de executare a pedepsei, îi cauzează în mod inevitabil persoanei respective un sentiment puternic de angoasă. Acest sentiment de angoasă nu poate fi disociat de caracterul inechitabil al procedurii în urma căreia a fost pronunțată pedeapsa, care, având în vedere că este în joc viața umană, devine nelegală în raport cu Convenția. În cazul reclamantului, în Turcia, un moratoriu privind aplicarea pedepsei cu moartea era în vigoare din 1984, iar guvernul turc a suspendat executarea acestuia, în conformitate cu măsura provizorie a Curții. Cu toate acestea, având în vedere faptul că reclamantul fusese persoana cea mai căutată de poliție din Turcia, existase un risc real ca pedeapsa acestuia să fie pusă în aplicare cu peste trei ani înainte de decizia de abolire a pedepsei cu moartea. În consecință, **impunerea pedepsei cu moartea ca urmare a unui proces inechitabil**, de către o instanță ale cărei independență și imparțialitate au fost puse la îndoială, **a constituit un tratament inuman, cu încălcarea art. 3** din Convenție.

Pedeapsa cu moartea este în sine contrară Convenției Europene a Drepturilor Omului

Al-Saadoon și Mufdhi împotriva Regatului Unit

2 martie 2010

Această cauză a avut ca obiect plângerea reclamantilor, doi resortisanți irakieni și musulmani sunniți, acuzați de participare la uciderea a doi soldați britanici, la scurt timp după invadarea Irakului în 2003, potrivit căreia transferul lor de către autoritățile britanice în custodia irakiană i-a expus unui risc real de a fi executați prin spânzurare.

Pedeapsa cu moartea ca tratament inuman și degradant: Curtea a subliniat că, deși în urmă cu 60 de ani, atunci când a fost elaborată Convenția Europeană a Drepturilor Omului, pedeapsa cu moartea nu încălca standardele internaționale, ulterior a avut loc o evoluție către abolirea totală a acesteia, atât în drept, cât și în practică, în toate cele 47 de state membre ale Consiliului Europei/state părți la Convenție. Au intrat în vigoare două protocoale la Convenție, care au abolit pedeapsa capitală pe timp de pace (Protocolul nr. 6) și în toate situațiile (Protocolul nr. 13), iar Regatul Unit le-a ratificat pe amândouă. Protocolul nr. 13 a fost semnat de toate statele părți la Convenție, exceptând două din ele, și a fost ratificat de toate statele semnatare, cu excepția a trei din ele. Acest lucru demonstrează că art. 2 din Convenție a fost modificat cu scopul de a interzice pedeapsa cu moartea în toate situațiile. În consecință, Curtea a hotărât că **pedeapsa cu moartea**, care implica distrugerea deliberată și premeditată a unei ființe umane de către autoritățile statului, persoanei în cauză fiindu-i cauzate dureri fizice și o suferință psihică intensă, având în vedere faptul că aceasta știe că urmează să moară, **poate fi considerată inumană și degradantă și contrară, în sine, art. 3 din Convenție.**

În temeiul **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, Curtea a observat, în speță, de asemenea, faptul că Guvernul Regatului Unit trebuia să depună eforturi pentru a pune capăt cât mai repede suferinței cauzate reclamantilor de frica de a fi executați, luând toate măsurile posibile pentru a obține din partea autorităților irakiene asigurarea că aceștia nu vor fi supuși pedepsei cu moartea.

Lecturi suplimentare

A se vedea, în special:

- **[Ghidul privind art. 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului – Dreptul la viață](#)**, document pregătit de Direcția Jurisconsult.

Contact presă:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08